

איסור כניסה לביהכ"נ בלי מחיצה נכונה

מאת הרב הלל ליכטנשטיין, זצ"ל

[מתוך ספר תשובות בית הלל, סאטמאר תרס"ה, תשובה ק"ד]

בע"ה יום ו' ר"ח אדר תרל"ג לפ"ק קאלאמיא יע"א. לאהובי ידידי ומחותני ירא ד' מרבים התורני והרבני מו"ה וואלף ליב נ"י אבן ספיר בק"ק יאקא יאמר שלם.

פשו בשאלתו אם מותר (לכנוס) [להכנס] לביהכ"נ אשר מחיצה המבדלת בין עזרת נשים לאנשים היא דקה מן הדקה עד שיוכלו אנשים לראות בנשים — אם אינו מהמתפרצים ורוצה להכניע ערפו לגזירת פסק ב"ד — לא ידעתי מה זו שאלה. הלא בפירוש נאמר שם שאסור לעשות המחיצה באופן שיוכלו להסתכל אנשים בנשים, ואם כבר געשה לא יכנסו בה — מכש"כ במקומו שהי' תחילה מחיצה עבה וטובה ושינו אותה בכוונה להיות ממהרסים ומחדשים — ומה שצידד מעלתו אם מהני החזרת פנים (כסעיף ו' סימן ע"ה) או אם נידון דידן דומה לשפת הבור שמביא (טו"ז שם אות ב') מאחר שאנשים עומדים למטה — אחר מחכ"ת טעה בזה, אלא אפילו אין שום אשה בביהכ"נ אסור (לכנוס) [להכנס] להתפלל בו כי עבור פריצות זאת נתחלל מהיות מקדש מעט.

ובהיות כי ערבים לי דבריו אשיב לו עליהם עד מקום שידי יד כהה מגעת — מה שנתעורר מעכ"ת מדוע לא עשו בשמחת בית השואבה יריעות שלא יסתכלו אנשים בנשים, נלע"ד לישב, דהנה ז"ל פה"מ (פרק ה' דסוכה דף נ"א) תיקון גדול רוצה לומר גדול התועלת והוא כי העם היו מתקנים מקום לאנשים ומקום לנשים ומקום הנשים למעלה ממקום האנשים כדי שלא יסתכלו האנשים בנשים עכ"ל, ויש לדייק בלשונו דהיה לו לומר קיצור ומקום הנשים למעלה כדי שלא יסתכלו — למה האריך ואמר ומקום הנשים למעלה ממקום האנשים — לכן נ"ל שכונת רמב"ם הוא שהתקינו שהאנשים ישבו דוקא למטה תחת הגזוזטראות ולא מגזוזטראות והלאה משום שאז עדיין יכולים להסתכל למעלה — מש"ה כיוון ודייק ואמר ומקום הנשים למעלה ממקום האנשים היינו

שרק מקום למטה תחת גוזזטראות, עיין תוספתא (ריש פרק ד' דסוכה) —
מעטה אין צורך לעשות מחיצה.

ומה שהקשה שלשון הרמב"ם בחיבורו נראה כסותר לפה"מ — נמי אפשר
לישב זו"ל (רמב"ם פ"ח דלולב הלכה י"ב) היו מתקנים במקדש מקום לנשים
למעלה ולאנשים מלמטה כדי שלא יתערבו אלו עם אלו — ובפיה"מ אמר שלא
יסתכלו דהנה יש עוד שינוי ברמב"ם, שבחיבורו אמר ערב יו"ט הראשון היו
מתקנין — ובפה"מ ציין דבריו על מתני' מוצאי יו"ט ראשון. אבל באמת אלו
ואלו דברי אלקים חיים. עשיית הגוזזטראות שהיו מסדרים שם בכל שנה לווחים
(עיין תוי"ט סוכה שם) — זה היו עושים קודם יו"ט, עיין שבת (דף ק"ל), פסחים
(דף ס"ו) [ורמב"ם זה היה בהעלם עין מקרבן עדה (ירושלמי סוכה דף י"ב ע"א)
שמפרש שבחג היו גותנים הנסרים] וזאת התקנה היתה שלא יתערבו משא"כ
במוצאי יו"ט כשנתאספו יחד אז התקינו להשגיח שיהי' מקום מעמד האנשים
רק למטה תחת הגוזזטראות ולא יותר, מש"ה אמר שלא יסתכלו.

ומאין יצא לו לרמב"ם בפה"מ לפרש כן — אפשר לומר למה שאחז"ל
(נדה דף י"ג ע"א) מו"ל כע"ז — ואיתא [בספרי חן] ע"י עבירה של ברית
קודש פוגם בשם י"ה — מש"ה (דף נ"א ע"ב סוכה) היו שונין ואומרים לא
לבד אנו לי"ה שאנו גזוהרים מקריבה דעריות בפועל שלא לפגום בי"ה — אלא
גם מן לא תתורו אחרי עיניכם אנו גזוהרים — ברית כרתי לעיני ומה אתבונן
על בתולה, וזה ועינינו לי"ה — וזהו ההיפך אבותינו משתחווים לשמש ע"ז
בפועל ואנו מרוחקים מן עבירה שהוא כאילו ע"ז — ומדראה הרמב"ם
שירושלמי (סוכה דף י"ב ע"ב) לא הקשה כבבלי (דף ג"ג ע"ב) אומר שמע
שמע, ע"כ דס"ל דשני ענינים המה כנ"ל, הגם בעלמא קי"ל כבבלי נגד ירושלמי
— אבל הכא מסתבר טעמיה — וגם לשון מתני' (ה' פרק ב' דמדות) שהוסיפה
לומר והאנשים למטה [ולא כתוספתא ריש פ"ד דסוכה] כן דייקא, מש"ה פסק כן.
ולא ישים על לבו ולא ירע לו להתפלל ביחידות, כי הכתוב אומר טוב
ארוחת ירק ואהבה שם משור אבוט ושנאה בו, מי יתן ונזכה (ונהיה) [וגראה] במהרה
שיקיים הקב"ה מה שהבטיח ומל לבבך לאהבה, דברי אוהבו ומחותנו.